

Motion till riksdagen

1989/90:Sk48

av Ylva Annerstedt (fp)

med anledning av prop. 1989/90:74 om ny
taxeringslag m.m.

Under hösten 1986 fattade riksdagen principbeslut om utformningen av det framtida taxeringsförfarandet och skatteprocessen. Syftet var att skapa bättre förutsättningar för en rättvis och likformig beskattning, större rättssäkerhet för de skattskyldiga och enklare och mer överblickbara regler.

En grundförutsättning för att nå dessa mål är en väl fungerande, modern skatteorganisation. Som ett led i detta arbete har bl.a. skatteförvaltningen getts en mer självständig ställning.

I den aktuella propositionen föreslås ytterligare åtgärder för att rationalisera arbetet med taxeringsförfarande och skatteprocess.

I vårt samhälle tas oftast mer än hälften av medborgarnas inkomster om hand av stat och kommun. Skattemyndigheternas rykte är skamfilat och medborgarna ser med stor misstro på skattemyndigheterna. Då är det särskilt viktigt att nya förslag på skatteområdet medverkar till att öka tilltron till myndigheternas objektivitet.

Flera av förslagen i propositionen innebär dock att den enskilde medborgarens inflytande och insyn försvåras eller helt tas bort, vilket inte kan accepteras. En del förslag är också otydliga i så måtto att konsekvenser inte redovisas eller preciseras. Jag anser därför att följande förslag i propositionen bör ändras.

Myndighetsbeslut och lekmanamedverkan

Propositionen föreslår att taxeringsnämnderna ersätts med s.k. skattenämnder. Det framgår att flera skattekontor kan upprättas i varje län och att vid varje skattekontor en skattenämnd bildas. Det sägs emellertid inte något om hur många skattekontor som skall upprättas. Skall det finnas ett i varje kommun, skall antalet kontor och nämnder vara knutet till folkmängden eller till geografiska områden eller till något annat?

Propositionen ger inte några svar på dessa frågor. Eftersom lekmannainflytandet är knutet till antalet skattenämnder anser jag det angeläget att det definieras när skattenämnd skall inrättas. I det sammanhanget skall målet vara att lekmannainflytandet inte blir sämre än nu. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det redovisas att riksdagens principbeslut också innebär att de förtroendevalda skall ingå i en "pool" som skall indelas till tjänstgöring enligt särskilda tjänstgöringslistor. Man hänvisar till det mönster som gäller för domstolarnas nämndemän. Här finns emellertid en skillnad i syftet med lekmanamedverkan. Taxeringsnämndsledamöterna och senare skattenämndsledamöterna innehar sina uppdrag bl.a. därför att de har lokalkännedom. Denna kunskap kommer att vara viktig också i en framtida skatteorganisation. En annan aspekt är också att lekmännen är valda med politisk proportionalitet. Denna kommer att sättas ur spel med den föreslagna modellen. Riksdagen bör avslå propositionen i denna del och hos regeringen begära förslag till en tjänstgöringsorganisation som undanröjer de problem jag redovisat.

Beslutsbehörighetens fördelning inom skattemyndigheten

Förslagen innebär att huvudregeln blir att taxeringsbesluten i framtiden skall fattas av tjänsteman. Det är också taxeringstjänstemannen som avgör när han eller hon inte kan bifalla omprövningsärenden och således skall föra upp ärenden till nämnden. Detta begränsar kraftigt både den skattskyldiges och nämndledamöternas möjligheter att begära att ärenden skall avgöras i nämnd.

Länsrätten i Stockholms län och Svenska revisorssamfundet anser att beslut i fler typer av ärenden skall fattas med nämnd. Länsrätten i Stockholms län menar dessutom att samtliga beslut om taxeringshöjningar skall fattas med nämnd. Revisorssamfundet anser att beslut skall fattas med nämnd om den skattskyldige begär det.

Det är olyckligt att så drastiskt försäkra både lekmannens och den enskildes möjligheter att få till stånd att ett ärende skall behandlas i nämnd. Riksdagen bör därför avslå propositionen i denna del och begära nytt förslag som innebär rätt för den skattskyldige att begära att ett ärende behandlas med nämnd.

Muntlig handläggning

Förslaget från skatteförenklingskommittén begränsar nästan fullständigt den enskildes rätt att personligen inställa sig i nämnden för att lämna upplysningar. Föredragande statsrådet instämmer i dessa förslag. Visserligen skriver statsrådet att den skattskyldiges önskemål att få föra fram upplysningar muntligt inför skattenämnden skall tillgodoses om inte särskilda skäl talar emot det.

Som särskilda skäl anges "att det inte finns anledning att tro att den skattskyldige kommer med nya uppgifter" eller "att de uppgifter som den skattskyldige vill lämna är så omfattande eller komplicerade att det är olämpligt att lämna dem muntligt". Detta senare betyder i klartext att om det gäller svåra fall så skall man över huvud taget inte få lämna muntliga uppgifter. Beslut att vägra muntlig inställelse fattas av tjänstemannen själv.

Likasa tar man bort den nuvarande regeln om att den skattskyldige, om taxeringsrevision gjorts, skall underrättas om det sammanträde vid vilket revisionen redovisas.

För att säkerställa den skattskyldiges rätt bör riksdagen besluta att den nuvarande regeln om den skattskyldiges ovillkorliga rätt till personlig inställelse bör föras över till den nya taxeringslagen. Samma beslut bör riksdagen fatta beträffande den skattskyldiges rätt till underrättelse om när taxeringsrevision skall behandlas.

Sammanfattningsvis innebär de redovisade förslagen att den enskilda människans möjligheter att hävda sig mot skattemyndigheternas sätt att hantera 50 % av hennes inkomster drastiskt begränsas eller helt omöjliggörs. Detta är oacceptabelt och undergräver dessutom medborgarnas tilltro till skattemyndigheterna.

Trots att förslaget till ny taxeringslag är mycket omfattande, gör regeringen inte något för att allmänt stärka rättssäkerheten på skatteområdet. För dessa frågor hänvisar jag till vad folkpartiet anfört i kommittémotion med anledning av propositionen.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om precisering av antalet skattenämnder och lekmanainflytandet,
2. att riksdagen upphäver principbeslutet om nämndemännens "pool"-tjänstgöring och hos regeringen begär nytt förslag till tjänstgöringsorganisation för skattenämndsledamöter,
3. att riksdagen beslutar avslå propositionens förslag vad gäller beslutsbehörighetens fördelning och hos regeringen begär förslag som ger den skattskyldige rätt att begära att ett ärende behandlas i nämnd,
4. att riksdagen beslutar att regeln från gällande taxeringslag om ovillkorlig rätt för den skattskyldige att personligen inställa sig skall föras över till den nya lagen,
5. att riksdagen beslutar att gällande rätt om underrättelse om när taxeringsrevision skall behandlas förs över till den nya lagen,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i övrigt anförts i motionen om behovet av stärkt rättssäkerhet på skatteområdet.

Stockholm den 7 mars 1990

Ylva Annerstedt (fp)